

Nytt om Trästandardisering

Nyheter från internationell standardisering inom CEN och ISO för trä och träbaserade produkter

December 2009

Kontaktpersoner

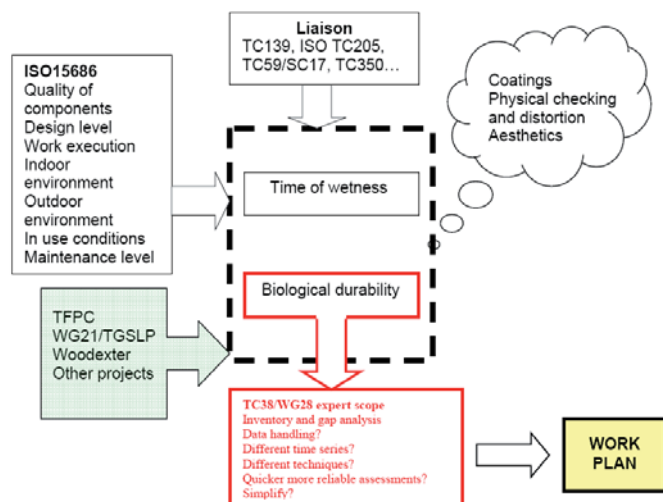
Gunilla Beyer, Skogsindustrierna, 08-762 79 95,
gunilla.beyer@skogsindustrierna.org och

Jöran Jermer, SP Träteck, 010-516 56 03,
joran.jermer@sp.se

Träskydd CEN/TC 38/WG 28 Performance classification

Det första mötet med den nya arbetsgruppen WG 28 "Performance classification" hölls den 9 september 2009 i Paris under ledning av Ed Suttie från BRE i Storbritannien. SIS/TK 182/AG 3 har t v nominerat Finn Englund, SP Träteck, som svensk representant i denna arbetsgrupp.

Gruppens uppgift är att behandla frågor rörande klassificering av beständighet utifrån TC 38s perspektiv, t ex hur standarder för biologiska provningsmetoder samt klassificering av användarklasser och naturlig beständighet kan användas i utvecklingen av system för att bedöma träkonstruktioners livslängd och för tillämpning av funktionsbaserade krav på beständighet.

Även andra faktorer än biologisk påverkan spelar en viktig roll för livslängden hos träkonstruktioner och träprodukter, t ex sprickbildning och formförändringar. Dessutom är estetiska egenskaper av avgörande betydelse för många träprodukter, vilket måste hållas i minnet då man diskuterar gränstillstånd och faktisk livslängd.

Flera pågående forskningsprojekt inom området livslängd hos trä- och träbaserade produkter och konstruktioner, t ex de av SP Träteck koordinerade projekten WoodExter och WoodBuild, förväntas ge bidrag på olika sätt till WG 28s arbete.

Mer information: Finn Englund, finn.englund@sp.se, 010-516 6204.

Gradewood – nya metoder för hållfasthetsortering utvecklas

Projektet Gradewood har nu pågått i två år. Ett års arbete återstår. Tusentals virkesstycken har hållfasthets sorterats och provats till brott avseende böj- och draghållfasthet. En annan del av projektet, som leds av SP Träteck, handlar om utveckling av nya sorteringsmetoder. Det rör sig om två nya metoder för inställningsvärden för hållfasthets sorteringsmaskiner enligt s k "machine control" respektive "output control".

Vid det senaste mötet i november 2009 beslutades att gå vidare med tre metoder och utveckla dessa vidare. Som ett alternativ till den nuvarande "cost-matrix"-metoden enligt EN 14081, håller en enklare metod baserad på så kallade "prediction limits" och en anpassningsbar metod "input control method" på att utvecklas. En beskrivning av de två föreslagna metoderna och deras resultat av inställningsvärden kommer att presenteras löpande under våren 2010. Presentationer förbereds till COST E53-konferensen i Edinburgh den 4-7 maj och till World Conference on Timber Engineering i Riva del Garda den 20-24 juni 2010. Parallellt med arbetet med alternativa metoder för inställningsvärden för sorteringsmaskiner utvecklas och utvärderas den ovan nämnda metoden "output control".

Målet är att ha ett utkast till en förbättrad hållfasthets sorteringsstandard klar till slutet av 2010. Det är ett tufft mål, men projektet har hittills utvecklats positivt.

Mer information; Charlotte Bengtsson, charlotte.bengtsson@sp.se, 010-516 5491.

CE-märkning av konstruktionsvirke, limträ, takstolar etc

Konstruktionsvirke

Övergångstiden för den harmoniserade standarden för konstruktionsvirke, EN 14081-1, förlängdes för tredje gången i juni 2009. Övergångstiden slutar därmed den 1 september 2012. Skälen för EUs ständiga kommitté för konstruktioner (SCC) att förlänga övergångstiden var att kraven i standarden avseende egenkontroll och bitmärkning är komplicerade och kostsamma, särskilt för små och medelstora företag (SMF). Belgien, Frankrike och NORMAPME (en intresseorganisation för SMF) var drivande i saken. Flera andra länder ifrågasatte beslutet, och EU sammankallade därför ett möte i september för att diskutera märkningskravet. Den 8 december enades CEN/TC 124/WG 2 om en kompromiss beträffande märkningen. Avsnittet om märkning i EN 14081-1 kommer nu att innehålla två alternativ;

- Metod A: bitmärkning
- Metod B: paketmärkning

Visuellt hållfasthetssorterat virke skall märkas enligt metod A eller B. En NOT införs i standarden som anger att nationella avvikelser kan förekomma. Maskinsorterat virke skall märkas enligt metod A.

Kompromissen ger möjlighet för länder som Sverige och Storbritannien att i byggregler kräva att allt konstruktionsvirke skall bitmärkas, medan länder som Belgien och Frankrike kan låta sig nöja med paketmärkning.

EN 14081-1 reviderad enligt ovan skall skickas ut på remiss i början av 2010 och kommer förhoppningsvis att

godkännas och publiceras före utgången av övergångstiden. Den skulle då kunna förkortas och standarden bli obligatorisk före den 1 september 2012.

Även övriga delar (2, 3 och 4) av EN 14081 som handlar om maskinsortering håller på att revideras, men detta kommer inte att påverka publiceringen av del 1.

Limträ

Övergångstiden för den harmoniserade standarden för limträ, EN 14080, har också förlängts och slutar nu den 1 december 2011. En omfattande revision av standarden pågår och kommer att ta längre tid än väntat när tidigare beslut om övergångstiden fattades.

Takstolar

Standarden för takstolar, EN 14250, har gått igenom remiss- och omröstningsförfarandena och har skickats till CEN för publicering, som således kommer att ske före övergångstidens slut den 1 oktober 2010. Den nya standarden kommer tekniskt sett inte att medföra några viktiga förändringar jämfört med nuvarande tillverkningsregler i Sverige.

Fingerskarvat konstruktionsvirke

Fingerskarvat konstruktionsvirke kan inte CE-märkas enligt EN 14081-1. En särskild standard, prEN 15497, håller på att utarbetas, och kommentarerna från remissrundan diskuteras nu inför utarbetandet av ett slutligt förslag för omröstning. Standarden liknar i allt väsentligt nuvarande standard EN 385.

Mer information: Jan Brundin, jan.brundin@sp.se, 010-516 6202.

Brandskyddets beständighet hos brandskyddsbehandlade träprodukter

En ny europeisk standard, prEN 15912, med klasser för brandskyddets beständighet (DRF, Durability of Reaction-to-Fire performance) har utvecklats för att vägleda användare att finna lämpliga brandskyddade träprodukter och för att uppmuntra tillverkare att tillhandahålla konkurrenskraftiga produkter. Systemet sammanfattas i tabellen nedan. Det består av ett kontrollsystem för beständigheten och lämpliga provningsmteoder. Det europeiska systemet är baserat på ett befintligt nordiskt system, Nordtest Method NT Fire 054, och på erfarenheter från Nordamerika.

Brandskyddsbehandling av träprodukter, t ex genom kemisk behandling, kan avsevärt förbättra brandegenskaperna och de högsta brandklasserna för brännbara produkter kan uppnås, t ex Euroklass B. Därmed kan an-

vändningen av synliga trätytor i byggnader öka, både inomhus som vägg- och takbeklådnader i högre och större hus och utomhus i t ex fasader.

Det är emellertid nödvändigt att brandskyddets beständighet kan dokumenteras. Två fall kan identifieras. Det ena är risken för höga fuktkvoter i brandskyddat trä och saltutfällningar på produktens yta. Den andra är risken för nedsatta brandskyddsegenskaper om brandskyddsmedel lakas ut, t ex vid utomhusanvändning, vilket är den största utmaningen för att utveckla nya brandskyddade träprodukter.

Utkastet till ny europeisk standard prEN 15912 var på remiss under våren 2009, en mängd kommentarer behandlades vid ett möte i Stockholm i september 2009. En reviderad standard håller nu på att utarbetas och slutomröstning kan väntas under 2010.

Mer information: Birgit Östman, birgit.ostman@sp.se, 010-516 6224 och Lazaros Tsantaridis, lazaros.tsantari-dis@sp.se, 010-516 6221.

Bruksklasser för brandskyddets beständighet (DRF, Durability of Reaction-to-Fire performance) hos brandskyddat trä inomhus och utomhus enligt prEN 15912.

Bruksklass	Användning	Befintliga brandkrav	Nya bruksklasser för brandskyddat trä	
		Ytskiktssklass	Fuktkänslighet	Brandegenskaper efter väderexponering
ST	Kortvarig användning inomhus	Godkänd brandklass t ex europeisk klass	-	-
INT 1 	Inomhus torrt	- " -	- Fuktkvot < [20] % - Minimal saltutfällning - Ingen vätskeurlakning	-
INT 2 	Inomhus fuktigt	- " -	- Fuktkvot < [28] % - Minimal saltutfällning - Ingen vätskeurlakning	-
EXT 	Utomhus	- " -	- " -	Bibehållna brandegenskaper efter accelererad åldring eller naturlig åldring

Redaktion

Jöran Jermer, SP Träteck (redaktör)
Jan Brundin, SP Träteck

Birgit Östman, SP Träteck
Gunilla Beyer, Skogsindustrierna

Box 55525 • 102 04 Stockholm
Tel: 08-762 72 60 • info@skogsindustrierna.org

Box 5609 • 114 86 Stockholm
Tel: 010-516 50 00 • info@sp.se